

knjiga za pouk našega materinskega jezika na srednjih šolah je slovenska čitanka. Slovenska čitanka bodi naši srednješolski mladini ona knjiga, iz katere se uči ceniti svoj materinski jezik in spoznavati cvet domačega slovstva. Tej knjigi pa ni samo namen, mladino le poučevati, temveč tudi vzgojevati jo. Slovenska čitanka naj razširja učencem obzor njihovoga znanja, kaže jim milino in lepoto materinskega jezika ter odpira zaklad njegovega slovstva, ali ona naj tudi blaži srce, krepi in določuje mladini značaj ter ji užiga ljubezen do domovine in naroda, do prirode in človeštva sploh. Imenitno nalogo ima tedaj izvrševati čitanka slovenska v roki naše mladeži. Ta načela podpisujem kaj rad, dostavljam pa, da tudi o Bogu kaj omeniti in to tudi naravnost v načelu izreči — ne utegne biti napačno. Le nikar se preveč tega imena ne bojmo imenovati!

O uravnavi, o posameznih spisih — kaj naj rečem? Poskušnja bode izrekla sodbo. Slovnične oblike so prikladne pravilom poprej ocenjevane slovnice. Upamo, da bode ta čitanka potrjena za šolsko rabo.

„Narodne pesni koroških Slovencev.“ Zbral in na svetlo dal J. Scheinigg, c. kr. gymn. profesor v Celovci. Ljubljana. Tiskala in založila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. 1889. 12°. Str. 463. Cena gld. 1-70. — Z malo besedami se ne dá o taki knjigi govoriti in poročati, da bi se smelo poročilo imenovati ocena. Tudi se ne more izpolniti časnikarska naloga s tem, da se reče: knjiga je dobra, morebiti celo krasna, ali pa narobe: knjiga je slaba — ali kaj enakega. Večina časopisov je to knjigo že omenila in sicer skoro na isti način, kakor bi bili zajemali vsi iz enega prvotnega poročila. Da se izognem prenašnjosti in prav poučim čitatelje, obetam, da bodem govoril obširneje o tej knjigi ali boljše o koroškem narodnem pesništvu, o prvi priliki, ko bode dopuščal prostor. Za sedaj samo še to: Nad velikim delom teh pesmic ne bi imeli naši mladi čitatelji posebnega veselja, tudi bi jim kaj malo pripomogel za blaženje uma in srca. Za te čitatelje bodem podal v primerne male šopke povite najlepše cvetice s koroških tal. A ker je taka zbirka natančna slika narodovega mišljenja in hotenja, zanimati mora zrelega preiskovalca narodovega svojstva, narodovega duha. Da, veliko zanimanje imam za narodne pesmi kot opazovalec narodov. O tem opazovanju bodem z ozirom na to zbirko vestno poročal.

„Srbske narodne pesmi o boju na Kosovem.“ Iz zapuščine Ivana Mahorčiča. V Ljubljani. Založil D. Hribar. Tiskala »Narodna Tiskarna«. 1889. Str. 47. Cena 30 kr. — Ker so praznovali letos Srbi 500letnico nesrečne kosovske bitke (dné 15. junija 1389), došla je ta knjiga o pravem času, da oživi tudi v Slovencih oni spomin. Opisuje najprej zgodovinski dogodjaj v nevezani, jako vneti besedi, kaže v kratkih potezah srbsko zgodovino do leta 1817, ko je Srbija sklenila smrtni boj za svobodo. Nadalje označuje pisatelj kratko onih 11 spevov, katere nam podaje od str. 18—47 v lepem, gladkem prevodu. Umevamo lahko, da nam doni med domačo govorico

mnogokrat izvorna beseda srbska na ušesa, zlasti v naglasu. Zaradi nekoliko težavnega petstopnega trobeja morajo imeti naše besede popolnoma tuj naglas, kakor: »čestitěga, sedēm (7), nápočflo — —«. Sicer pa moramo imenovati malo knjižico mično delce.

„Ilustrovan narodni koledar“ za navadno leto 1890. Uredil, izdal in založil Dragotin Hribar. V Ljubljani. Tiskala »Narodna Tiskarna«. 4°. Večan trdno stane 45 kr. — Poleg navadne¹⁾ koledarjeve vsebine podaje tudi životopise: Vladike Strossmayer-ja, Mateja Cigale-ta, Ant. Mart. Slomška in Dragotina Rudež-a; vsi životopisi imajo tudi slike. Pod naslovom »Božja pota Slovencev« popisuje P. pl. Radics Dobrovo pri Ljubljani. Dalje donša »kazaske slike« z nadpisom »V noči Rusalk« in pa »Razgled po svetlu«. Ob koncu nekaj smešnic. Koledar ta ne zaostaja za drugimi enake vrste.

„Knjige družbe sv. Mohora“ za letošnje leto so nam te dni došle. Šestero jih je in sicer: 1. »Življenje Marije in sv. Jožefa«, VIII. snopič; 2. »Življenje našega Gospoda Jezusa Kristusa po besedah sv. evangelistov; 3. »Občna zgodovina«, XIII. snopič; 4. »Fizika ali nauk o prirodi«, I. knjiga; 5. »Slovenske večernice«, 43. zvezek; 6. »Koledar za leto 1890«. Vse skupaj obsegajo 68 pól.

O gibanju in napredovanju družbe nam poroča »Družbin oglasnik« v Koledarju. Ta nam kaže zelo vesele uspehe. Število družbenikov se je pomnožilo letos za 4490 členov, od lanskih 41.552 do letošnjih 46.042. Večina novih udov je iz Lavantinske škofije, namreč 2251, kar je lepo znamenje za naš slovenski Štajer in nam daje poročstvo, da se tam vzbujajo verski in narodni duh.

Naša naloga je, da poročamo o knjigah po njih vsebini in obliki. (Dalje.) (Dr. Fr. L.)

HRVATSKO SLOVSTVO.

(Spisal dr. Fr. L.)

Matica Hrvatska je sklenila pred leti, da podá narodu umevno pisano, vendar res vednostno dovršeno »svjetsko poviest« — občno zgodovino. Dosedanji štirje zvezki, dasi niso vsi izvorni, lahko zadovoljijo vsakega čitatelja. Rad priznavam, da imam — izvzemši prirodoslovne spise — nad malokatero knjigo Matičino toliko veselja, kakor nad to zgodovino. Letošnja »knjiga četvrta — prvi dio« ima naslov: „Poviest carstva rimskoga. Po najboljših piscih izradio Ivan Rabar. Prvi dio. Od Augusta do smrti Commodove. Sa kartom carstva rimskoga.“ 8°. Str. 342. Cena 2 gld. 50 kr. — Pisatelj naš, profesor v Osieku, nam podaje izvorno delo, vendar se je »služio vesma izdašno prekrasnim djelom

1) Poleg te »navadne« koledarjeve vsebine je pač tudi precej nenavadna ta, da nam podaje pod nadpisom: »katoška imena« naše svetnike in praznike (prazniki vsaj niso imena!), potem pa pod nadpisom »Slovanska imena« podaje ne vem kakšne svetnike; na pr.: Rusmir, Slavan, Grdimir, Tatimir, Smijan, Pravoslav — možki; Dušica, Čudna, Rusa, Večenega, Rosanda — Gancija — Emina — Jasika (slovansko?), Čika, Čidalagana, Perunika (od svetnika Peruna?), Lelika (Lej — bog ljubezni) — ženska imena.